

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 102

*THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS, No. 102*

SUOMEN MAATALOUS VUONNA 1983

LAURI KETTUNEN

HELSINKI 1984

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN
TUTKIMUSLAITOKSEN
TIEDONANTOJA N:o 102

THE AGRICULTURAL ECONOMICS
RESEARCH INSTITUTE, FINLAND
RESEARCH REPORTS No. 102

SUOMEN MAATALOUS VUONNA 1983

Lauri Kettunen

Helsinki 1984

Esipuhe

Tämä julkaisu sisältää lyhyen katsauksen maatalouden kehitykseen vuonna 1983. Koska se ilmestyy aivan vuoden alussa, monet tilastot ovat vielä hyvin ennakkollisia. Ennen muuta tämä koskee maataloustulon kehitystä, miltä osin tilastot voivat muuttua myöhemmän tarkistuksen yhteydessä huomattavastikin. Julkaisun III osassa on käsitelty eräitä tärkeimpiä maatalouspoliittisia toimia, mutta katsaus ei ole tältä osin mitenkään täydellinen.

Kiitän Lulu Siltasta, Seppo Hassista, Helena Koivulaa ja Merja Mannista, jotka ovat monin tavoin auttaneet minua tämän julkaisun laatimisessa. Mahdolliset virheet ja puutteet ovat tietenkin täysin tekijän vastuulla.

Tämä katsaus ilmestyy myös englanninkielisenä tutkimuslaitoksen tiedonantoja-sarjassa No 102a.

Helsingissä 17. tammikuuta 1984.

Lauri Kettunen

I JOHDANTO

1. Taloudellinen tilanne

Lievä elpyminen sävytti taloudellista tilannetta Suomessa 1983. Brutto-kansantuotteen kasvu oli noin 3 %. Ennusteiden mukaan kasvu olisi hieman suurempi vuonna 1984, mutta joidenkin arvioiden mukaan nousun huippu olisi saavutettu jo vuonna 1983. Sen mukaan noususuhdanne olisi tällä kertaa varsin matala.

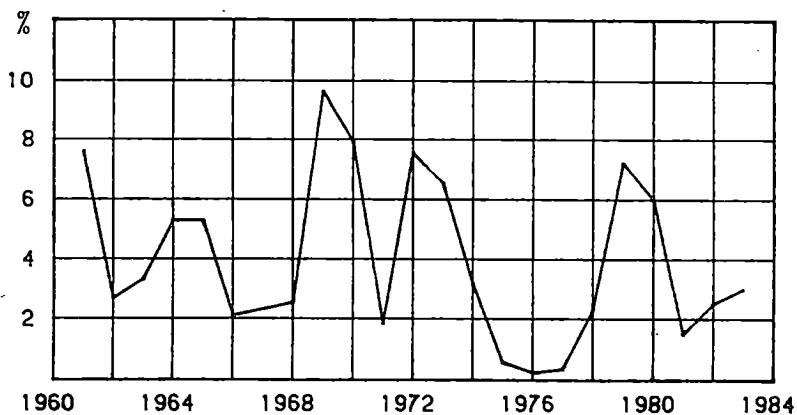
Kotimaisen kysynnän vahvistuminen sekä viennin kasvu olivat merkittävimmät syyt tapahtuneeseen taloudelliseen kasvuun. Investoinnit kasvoivat myös lievästi kuluneen vuoden aikana. Kauppatase on ollut koko vuoden suurin piirtein tasapainossa ja kun länsimaissa on taloudellinen kasvu elpynyt, on vienti sinne lisääntynyt. Varsinkin metsäteollisuuden tuotteiden viennin kasvu on ollut vuoden loppupuolella nopeaa, mikä on nostanut koko viennin volyymia. Viennin kasvu Neuvostoliittoon on sen sijaan pysähtynyt, koska tuontia ei ole pystytty lisäämään vastaavasti.

Suomen työttömyys, joka oli arvion mukaan 6.3 % vuonna 1983, on alempi kuin keskimäärin OECD-maissa. Vaikka tämäkin luku on varsin korkea, on se toisaalta kansainvälisesti ajatellen ollut tyydyttävä, eikä se ole noussut kuluneen vuoden aikana. Työllisyys onkin paranemassa vuonna 1984, ja työttömyysprosentin odotetaan alentuvan vuositasolla 5.7 %:iin. Kaikkein ongelmallisimmaksi muodostunut inflaatio, joka oli vielä 8.4 % vuonna 1983. Hallituksen talousohjelman tavoitteena on painaa inflaatiovauhti 6 %:iin vuoden 1984 aikana, mutta silti vuositasolla inflaatioksi muodostunee noin 8 % vuonna 1984. Koska tämä inflaatiokehitys on selvästi OECD-maita nopeampi, on siitä seurauksena kansainvälisen kilpailukyvyyn alentuminen, mikä hidastanee taloudellista kasvua Suomessa.

Rahamarkkinat olivat vielä vuoden 1983 alkupuolella varsin keveät, mutta Suomen Pankki kiristi lainanantoehtoja vuoden loppupuolella. Investointitoimintaan tämä ei vielä kuitenkaan vaikuta oleellisesti, vaan ehkä ennen muuta yksityiseen kulutukseen.

Valtiontalouden rahoittaminen on tapahtunut pitemmän aikaa varsin voimakkaan lainanoton turvin. Vähitellen valtion velka on kasvamassa niin suureksi, että se vaikeuttaa budjettipolitiikan käyttämistä talouspolitiikan hoidossa. Niinpä vuoden 1984 tulo- ja menoarvioesitys jouduttiin tekemään varsin tiukaksi, eikä bruttoveroasteen nostamista voida välttää, vaikka siihen onkin pyritty pidemmän aikaa. Mutta muilta osin talouspolitiikan hoitaminen sujuu kohtalaisesti, sillä ulkomaankauppa on tasapainossa, taloudellinen kasvu tyydyttävää, eikä työttömyyskään ole päässyt nousemaan sellaisiin lukemiin kuin monissa Länsi-Euroopan maissa.

Kuten jäljempänä käy ilmi, maataloudessa on ollut varsin hyvä vuosi ja siten taloudellinen tilanne ei ole vaikuttanut maatalouteen. Päinvastoin voidaan todeta, että maatalous on ollut myötävaikuttamassa taloudelliseen elpymiseen. Metsäteollisuuden lama on sen sijaan vaikuttanut osittain viljelijöiden tuloihin, ja kun metsäteollisuuden ja MTK:n välinen kantohintasuositus saatiin aikaan vasta marraskuussa, hakkuut vähenivät voimakkaasti vuoden 1983 loppupuolella.

Kuvio 1. Bruttokansantuotteen kasvuprosentti vuosina 1960-83.

II TUOTANTO, HINNAT JA MAATALOUSTULO

2. Kasvinviljelytuotanto

Maataloudessa saatiin kaikkien aikojen sato vuonna 1983. Niin määrällisesti kuin laadullisestikin sato oli erittäin hyvä. Keskimääräisellä hehtaarisadolla mitattuna sato oli noin 12 % yli pitkän aikavälin trendiarvon. Näin jo toisena vuonna peräkkäin maatalous on saanut hyvän sadon.

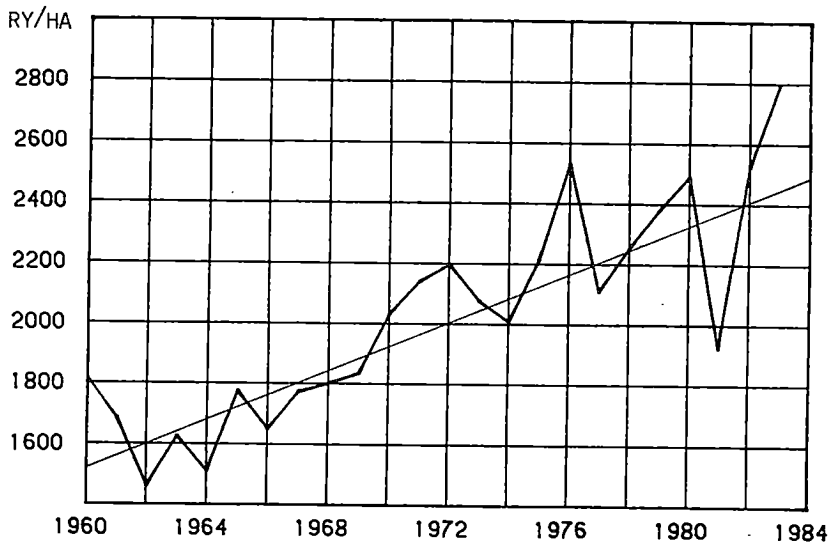
Satotason nousu on ilmeisesti osittain seurausta lannoitteiden käytön kasvusta. Vuoden 1983 sadolle ostettiin ravinteita yht. 15 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Mutta varsinainen syy hyvään satotulokseen löytyy säätekijöistä. Lumipeite oli talvella 1982-83 matala ja lumi sulii normaalia aikaisemmin. Koko kevään edistyminen oli nopeaa ja kylvötöihin päästiin 1-2 viikkoa normaalia aikaisemmin. Touko-kesäkuussa

Taulukko 1. Tärkeimpien viljelykasvien pinta-alat ja sadot vuosina 1982 ja 1983.

	1982			1983		
	Viljely- ala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	Yht. milj. kg	Viljely- ala 1000 ha	Sato 100 kg/ha	yht. milj. kg
Syysvehnä	15,7	30,9	48,5	31,7	35,5	112,6
Kevätvehnä	127,2	30,4	386,9	127,9	34,2	436,9
Ruis	16,3	21,5	35,0	46,7	24,9	116,1
Ohra	540,4	29,6	1598,5	550,4	32,1	1764,4
Kaura	459,3	28,7	1319,9	449,3	31,3	1406,5
Peruna	39,1	153,7	601,1	45,3	177,5	804,0
Sokerijuurikas	32,4	233,4	756,1	32,9	322,8	1062,0
Peltoheinä	445,3	37,9	1689,4	490,3	42,0	2057,4
Säilörehu	244,4	176,7	4319,2	203,8	207,7	4232,5
Kevätöljykasvit	63,7	15,1	96,3	60,9	16,6	101,2
Muut kasvit	64,3			56,4		
Yhteensä	2048,1	2526 ¹	5094,4 ²	2095,6	2814 ¹	5807,3 ²
Laidun	205,4			166,4		
Kesanto	74,2			52,4		
Pellonvaraus	74,1			66,8		
Muu maa	114,8			85,4		
Peltoala	2516,6			2466,6		

¹ ry/ha ilman olkia

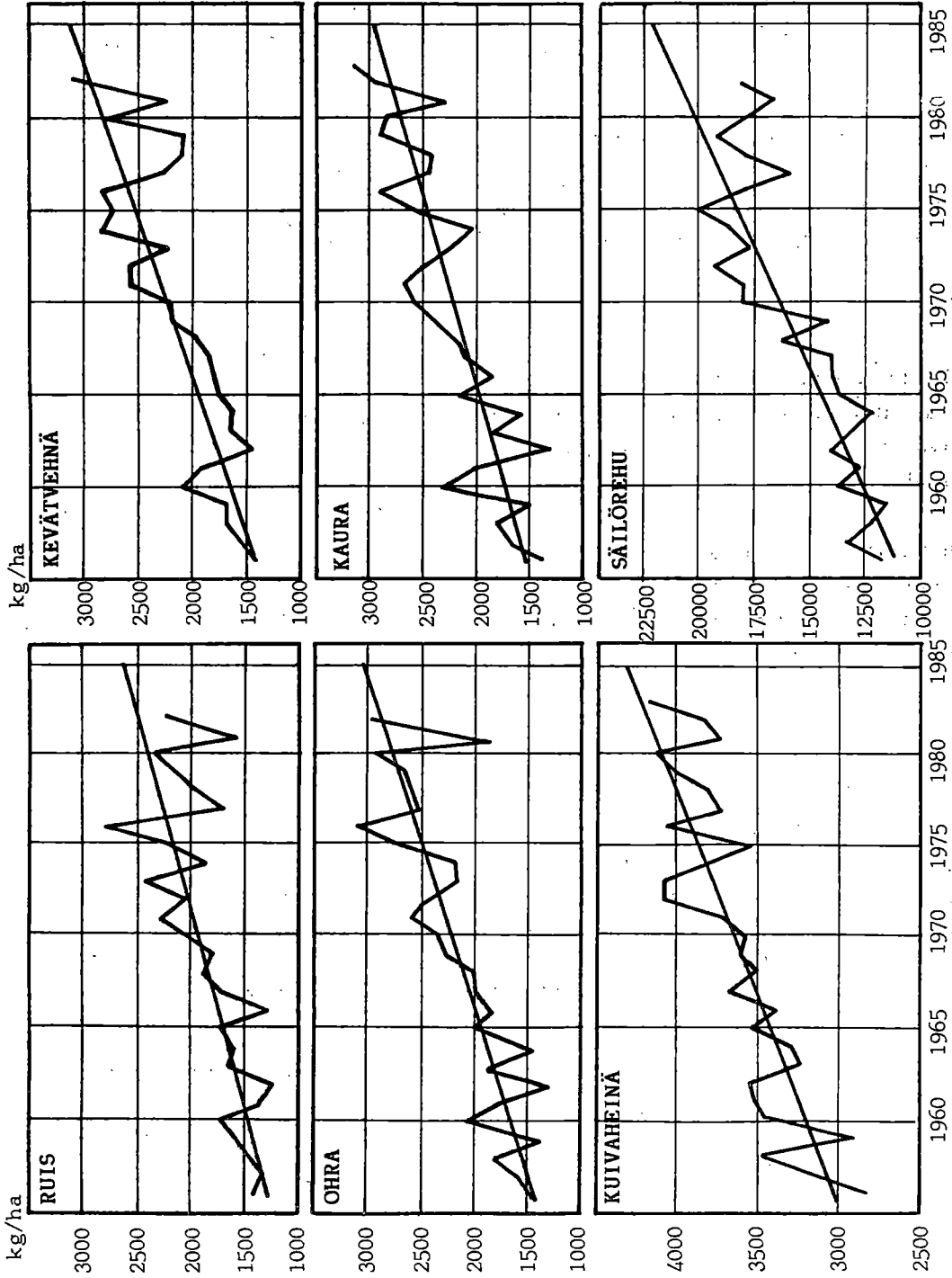
² milj. ry ilman olkia

Kuvio 2. Kokonaissato ilman olkia, ry/ha vuosina 1960-83.

saatiin ilmeisesti riittävästi vettä ja siten kasvien orastuminen tapahtui suotuisissa olosuhteissa. Heinän ja säilörehun kasvu oli erittäin hyvä ja ensimmäiseen säilörehun korjuuseen päästiin normaalia aikaisemmin ja sato oli myöskin hyvä. Vaikka heinä- ja elokuu olivatkin aurinkoisia ja ennen muuta lomanviettäjäiden kannalta ihanteellisia, kasvustot eivät kärsineet kuivuudesta. Korjuuolosuhteet olivat erittäin edulliset ja vilja voitiin korjata hyvälaatuisena. Kuivatuskustannukset jäivät ilmeisestikin normaalia pienemmiksi, sillä joissain tapauksissa viljaa ei tarvinnut kuivattaa lainkaan.

Keskimääräinen rehuyksikkösato oli 2814 ry/ha eli siis kaikkien aikojen ennätys. Lähes kaikkien kasvien osalta on myös todettavissa ennätyskiä. Vehnän, kauran ja ohran sekä heinän hehtaarisadot olivat suurempia kuin koskaan aikaisemmin. Ainoastaan perunan ja sokerijuurikkaan osalta jäätii vielä alle 1970-luvun ennätysdatojen. Kokonaissato ilman olkia oli 5807 milj. ry, mikä sekii ylittää aikaisemman, vuonna 1976 saadun ennätysdato. Viljelyalahan on alentunut noin 4.4 % siitä, mitä se oli vuonna 1976. Tosin on todettavissa, että viljelyalan pieneneminen näyttää pysähtyneen ja viljelty ala olisi noin 2.3 milj. ha.

Kuvio 3. Rukiin, kevätvehnän, ohran, kauran, kuivaheinän ja säilörehun hehtaarisadot vuosina 1955-83.

Tällä kertaa saatiin myös leipäviljaa riittävästi omaan kulutukseen. Rukiin viljelyala oli jo lähes 50 000 ha, ja kun hehtaarisato oli hyvä, on ruista riittävästi omaan kulutukseen. Vehnän sato riittää myös omaan kulutukseen, joskin viljelypinta-ala ei ole vielä tavoitteen (220 000 ha) suuruinen.

Rehuviljasta saatiin hyvä sato, sillä hehtaarisadot olivat korkeat ja laatu hyvä. Onkin arvioitu, että rehuviljasato ylittää vajaalla milj. tonnilla kotimaisen tarpeen, minkä takia rehuviljaa pyrittiinkin viemään jo vuoden 1983 loppupuolella pois maasta, sillä kaikki varastot ovat olleet täynnä.

Sokerijuurikkaan sato nousi noin 1062 milj. kiloon, mikä ylittää noin 260 milj. kilolla vahvistetun perusmäärän 800 milj. kg. Öljykasveista saatiin hyvä sato, joskin pinta-ala oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna. Kuivaheinä- ja säilörehusadot olivat myöskin hyvät niin määrältään kuin laadultaan.

Vihannessato oli myöskin hyvä, minkä seurauksena hinnat romahtivat varsin alas. Mansikan sato jäi tällä kertaa kuitenkin keskinkertaiseksi ja siten markkinointi sujui aikaisempia vuosia paremmin. Hedelmäsato oli sen sijaan hyvä.

Hyvä sato tuntui myös viljakaupassa (taulukko 2). Kaikkien viljalajien markkinoille tulleissa määrissä on nähtävissä huomattavaa nousua, mikä tietysti merkitsee viljelijöiden rahatulojen kasvua.

Hyvä sato aiheuttaa tietenkin markkinointivaikeuksia ja arvostelua maataloustuotannon suuruudesta. Kansantaloudellisesti ajatellen hyvästä sadosta on kuitenkin aina etua. Onhan tällöin samoilla panoksilla saatu

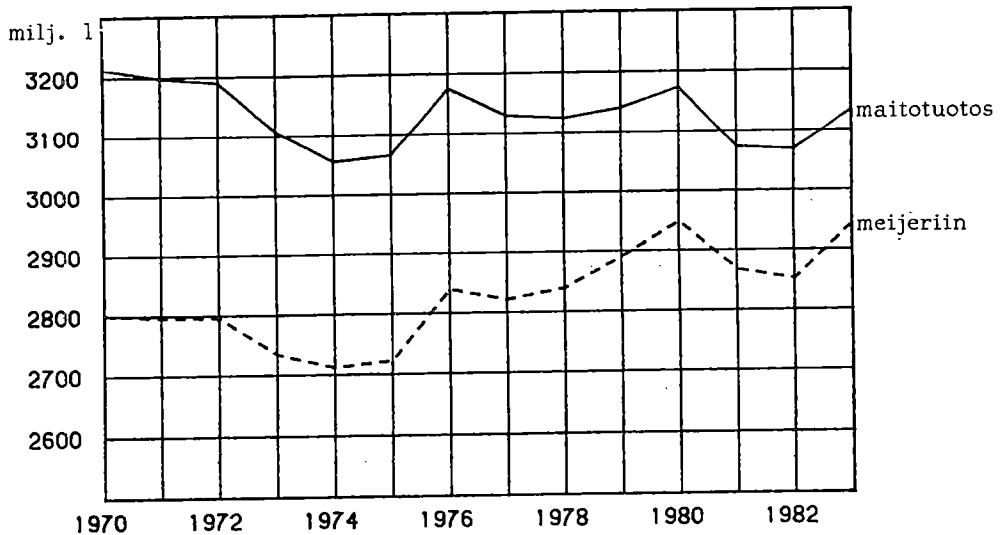
Taulukko 2. Markkinoille tulleet kotimaiset viljamäärät vuosina 1977-83, milj. kg.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ^e
Ruis	94	57	60	90	64	30	74
Vehnä	341	97	108	208	184	251	432
Rehuvehnä	136	113	59	5	42	59	14
Ohra	723	615	588	592	527	587	942
Kaura	374	261	273	347	322	386	600

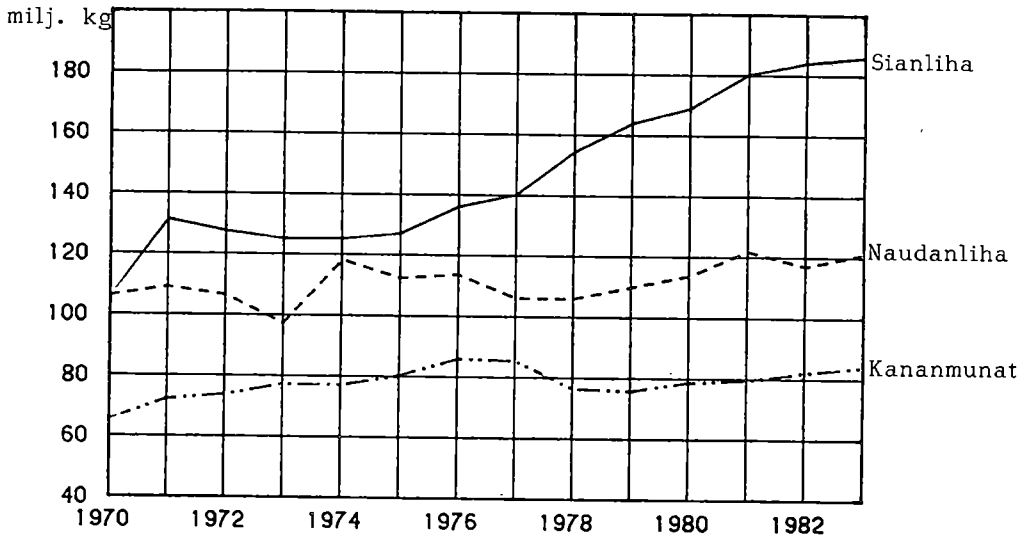
aikaisempaa suurempi tuotos ja tuotoksen lisäyksellä on aina tietty arvonsa, myytäköönpä se sitten ulkomaille tai varastoitakoon se kotimaassa. Se aiheuttaa tietenkin ongelmia valtiontaloudelle, mutta toisaalta on todettava, että verotulot lisääntyvät ja peittävät osan vientikustannuksista. Koko kansantaloudessa se tuntuu viljelijäväestön tulotason kasvuna ja siten kysynnän voimistumisena ennen muuta maaseudulla. Sillä on täten myöskin elvyttävä vaikutus koko kansantalouteen.

3. Kotieläintuotanto

Maidontuotanto nousi vuonna 1983 noin 2 %. Varsinkin vuoden alkupuolella nousu oli nopeaa, sillä vuoden 1981 sadon takia vertailukohde eli vuoden 1982 tuotostaso oli normaalia alempi. On tosin todettavissa, että vuoden 1983 loppupuolella tuotostaso oli jo edellisvuotta hieman alempi. Lehmien lukumäärä näyttää alentuneen varsin voimakkaasti edellisvuoteen verrattuna, mutta tämä ei liene täysin todellista laskua. Tilasto perustuu otantatiedusteluun. Otantakehikko on juuri uusittu, mikä on saattanut vaikuttaa myös lukuihin.

Kuvio 4. Maidontuotanto ja meijereiden vastaanottamat maitomäärät vuosina 1970-1983.

Kuvio 5. Naudan- ja sianlihan sekä kananmunien tuotanto vuosina 1970-1983.

Meijeriin tullut maitomäärä, mikä on merkittävä markkinoimismaksujen kantamisen kannalta, nousi noin 2945 milj. l:aan eli ylitti tuotantokaton noin 155 milj. litralla. Tämä aiheuttikin suuria ongelmia, kuten jäljempänä olevassa maatalouspoliittisessa katsauksessa tarkemmin käy ilmi. Ennusteiden mukaan maitomäärä tulee pysymään vuonna 1984 suurin piirtein samalla tasolla kuin vuonna 1983, ellei voimakkaisiin tuotannonrajoitustoimenpiteisiin ryhdytä. Naudanlihan tuotanto kasvoi 121 milj. kiloon eli prosentuaalisesti noin 6 %. Sianlihan tuotanto sen sijaan pysyi edellisvuoden tasolla, vaikka tuotannon olikin jo ennustettu alenevan. Tilanne kuitenkin on korjautumassa sianlihan tuotannon kohdalla, eikä vientikaton ylitys (vienti 27 milj. kg, vientikatto 18

Taulukko 3. Kotieläintuotanto vuosina 1977-83.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983 ^e
Maito, milj. litraa	3130	3125	3141	3174	3082	3068	3135
Naudanliha, milj.kg	106	106	110	114	122	117	121
Sianliha "	140	154	164	169	179	184	186
Kananmunat "	85	76	76	79	80	82	84
Siipikarjanliha "	13	12	14	15	17	17	19
Muu liha "	2	2	2	2	2	2	2

milj. kg) ole enää kovin suuri, sillä kulutus on lievästi kasvanut. Tavoitteena on kuitenkin pudottaa sianlihan tuotantoa vuoden 1984 aikana jonkin verran.

Kananmunien ylituotanto on suhteellisesti kaikkein suurinta, sillä omavaraisuus on jälleen noussut noin 160 %:iin. Tuotannonrajoitustoimenpiteet eivät ole pureet, vaan tuotanto kasvoi kuluneena vuonna noin 2 milj. kg eli 3 %. Tämä lievä tuotannon kasvuvauhti näyttää jatkuvan myöskin vuonna 1984.

Hirviä kaadettiin vuonna 1983 noin 55 000 kpl, mistä saatiin 7 milj. kg lihaa. Tällä on jo melkoinen vaikutus naudanlihan kulutukseen. Varsinkin syksyllä hirvenlihan markkinoille tulo vaikeuttaa nautamarkkinoita. Poronlihaakin tuotettiin vuonna 1983 normaalia enemmän eli noin 2 milj. kg.

4. Kulutus

Maitotuotteiden kulutuksessa on nähtävissä aikaisempi kehitys. Nestemäisten maitotuotteiden kulutus aleni noin 1 %, voin kulutus noin 2-3 %, mutta juuston kulutus kasvoi vastaavasti noin 5 %. Tosin on todettava, että tilastoinnissa on eräitä vaikeuksia mm. varastoinnin osalta, ja sen tähden vuositasolla lasketuissa luvuissa saattaa olla jonkin verran virhettä. Niinpä vuoden 1982 voin kulutuslukua on jouduttu tarkistamaan siitä, miksi se arvioitiin aikaisemmin. Voin kulutus on pitkällä aikavälillä ollut lievästi laskussa, mutta viime aikoina se on ollut varsin pysyvä. Joulukuussa toteutettu voin alennusmyynti paransi

Taulukko 4. Maitotuotteiden kulutus vuosina 1975-83, kg/cap.

	Maito	Voi	Juusto
1975	291.8	12.9	6.2
1976	287.5	12.6	6.2
1977	282.3	12.0	6.2
1978	279.1	11.7	6.5
1979	276.0	12.2	6.8
1980	272.6	11.3	7.2
1981	264.0	11.5	7.7
1982	264.2	12.1	8.1
1983 ^e	261	11.8	8.5

Taulukko 5. Lihan ja kananmunien kulutus vuosina 1975-83, kg/cap.

	Naudan- liha	Sian- liha	Siipikarjan- liha	Kanan- munat
1975	24.2	26.7	2.4	10.9
1976	23.6	25.9	2.4	10.6
1977	22.6	27.3	2.7	10.9
1978	22.0	27.8	2.5	11.6
1979	23.3	28.9	2.9	11.6
1980	23.1	29.5	3.2	11.7
1981	22.3	29.3	3.5	10.7
1982	20.8	28.6	3.4	10.6
1983 ^e	21	30	3.5	11

ilmeisesti myös hieman kulutuslukemia. Sen sijaan juuston kulutuksessa on todettavissa selvä nousu. Juuston on yleensä todettu olevan tulojoustava tuote eli tulojen kasvaessa sen kulutus nousee. Toisaalta näyttää kuitenkin siltä, että kulutustottumukset merkitsevät enemmän kuin taloudelliset tekijät (eli hinta ja tulotaso) silloin, kun on kysymys maitotuotteiden kulutuksesta.

Sianlihan kulutus nousi toisena peräkkäisenä vuonna ja nousu oli tällä kertaa jopa 5 %. Naudanlihan kulutus sen sijaan on pysynyt aikaisemmalla tasollaan. Samoin kananmunien kulutus on varsin vakaa. On ennustettu, että naudanlihan kulutus pysyisi vuonna 1984 nykyisellä tasollaan, mutta sianlihan kulutuksessa odotetaan tapahtuvan edelleen vajaan 1 kg/capita kulutuksen lisäys. Siipikarjanlihan ja lampaanlihan kulutus on edelleen hyvin vähäistä, vaikka mm. lammastaloutta on yritetty viime aikoina elvyttää, jotta myöskin lampaanlihan tarjonta olisi tasaisempaa. Siipikarjanlihan, varsinkin broilerin kulutuksen voisi olettaa kasvavan nopeamminkin kuin mitä tähän saakka on tapahtunut.

5. Ulkomaankauppa

Ulkomaankauppaan vaikutti ennen muuta viljan tuonnin loppuminen lähes kokonaan vuonna 1983. Siten tuonnin arvokin jäi selvästi alemmaksi kuin edellisenä vuonna. Täten tuonti käsitti pääasiassa perinteisiä tuotteita kuten kahvia ja hedelmiä, joiden osalta tuonti oli normaalin suuruista.

Taulukko 6. Eräiden maataloustuotteiden vienti vuosina 1975-83, milj. kg.

	Voi	Juusto	Maito- jauhe	Sian- liha	Naudan liha	Kanan- munat
1975	11,9	21,3	20,1	2,0	1,6	28,5
1976	21,2	30,2	22,0	12,0	2,4	34,4
1977	15,6	33,6	29,1	11,1	0,5	33,8
1978	14,9	36,5	27,4	22,1	0,8	22,2
1979	17,4	40,9	28,1	27,3	0,4	21,0
1980	9,8	41,1	30,5	25,5	0,9	25,8
1981	14,7	37,6	28,4	39,5	16,1	27,5
1982	8,8	33,3	23,2	37,5	8,4	30,1
1983 ^e	26	28	25	27	16	32

Maataloustuotteiden vienti sen sijaan kasvoi huomattavasti. Syynä tähän on ennen muuta maitotuotteiden viennin lisääntyminen.

Maataloustuotteiden vientihinnat ovat kääntyneet laskuun. Niinpä voin ja juuston vientihinnat ovat jo lähentyneet GATT:in asettamaa minimivientihintaa. Tämä on tietysti vaikuttanut ennen muuta vientisubventioihin, jotka ovat kasvaneet huomattavasti.

Taulukko 7. Maataloustuotteiden viennin ja tuonnin arvo (Brysselin nimikkeistö 1-24), vuosina 1975-83, milj. mk.

	Vienti	Tuonti			
		Yht.	Kahvi ja tee	Hedelmät	Juomat ja tupakka
1975	719,8	2472,3	368,5	341,4	184,9
1976	921,4	2332,4	692,3	366,0	155,7
1977	1303,3	2899,9	1012,9	404,1	166,0
1978	1127,3	3107,2	904,4	447,1	226,9
1979	1284,2	3679,9	932,7	533,9	226,7
1980	1669,9	4598,1	1097,1	638,0	255,6
1981	2639,4	4462,2	825,4	688,9	335,1
1982 ¹	2151,9	5308,9	990,5	710,6	286,0
1982 ¹	1568,1	4059,2	793,2	472,8	202,6
1983 ¹	1866,5	3514,5	803,0	507,8	226,1

¹ tammi-syyskuu

6. Maataloustuloneuvottelut

Maataloustuotteiden tuottajahintojen säätely perustuu Suomessa maataloustulolakiin. Keväällä 1983 sovellettiin uusinta lakia ensimmäistä kertaa. Tämä laki on säädetty kolmeksi seuraavaksi hinnoitteluvuodeksi 1983/84-85/86. Uuden lain sisältö on pääasiassa saman kaltainen kuin aikaisempienkin hintalakien sisältö. Tuottajahintojen korotuksesta neuvotellaan valtion ja tuottajajärjestöjen kesken kuten aikaisemminkin. Kustannusten nousu kompensoidaan kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Sen lisäksi keväällä neuvotellaan erikseen maataloustulon eli viljelijän palkan ja omalle pääomalle maksettavan koron korotuksesta.

Tuotantopanosten hintojen noususta aiheutunut kustannusten nousu kompensoidaan siis lain mukaan kokonaisuudessaan viljelijöille. Tätä varten laaditaan kokonaislaskelma maatalouden kustannuksista. Kyseessä on kiinteämääräinen indeksilaskelma, jonka painot määritetään kolmen edellisen kalenterivuoden määrien keskiarvona. Kustannusten kompensointi toteutetaan tuottajahintoja ja maatalouden tukea nostamalla siten, että kokonaistuotto nousee kustannusten nousua vastaavasti.

Maataloustulon korotus on varsinainen neuvottelujen kohde. Uudessa laissa mainitaan, että viljelijöille turvataan oikeudenmukainen tulotaso, toisin sanoen heidän tulisi saada muissa kansantalouden sektoreissa työskentelevien kanssa sama tulotaso. Laissa sanotaan edelleen, että maataloustulon kehitystä verrataan teollisuustyöväen palkkatason kehitykseen. Lain toteuttamisen eräänä vaikeimpana kohtana on ilmeisestikin määrittää, mikä on absoluuttinen maataloustulon taso. Teollisuustyöväen palkkatasosta lienee saatavissa selvempi käsitys. Laki edellyttää siis, että jos lähtötasoissa on eroa, tämä erotus tulee kuroa umpeen, joskaan laissa ei määritetä tarkkaan, minkä ajan kuluessa tämän tulisi tapahtua. Järjestelmän toteuttamiseksi on laadittava erilaisia mallilaskelmia, joiden perusteella tulotasoa ja kehitystä voidaan seurata.

6.1. Kevään 1983 ratkaisu

Maataloustuloratkaisua tehtäessä joudutaan seuraamaan tarkoin minkälaisia palkkaratkaisuja tehdään muilla työmarkkinoilla. Vuoden 1983 kevään tuloratkaisut viipyivät tavallista kauemmin, vaikka neuvottelut olikin aloitettu jo varhain edellisen vuoden puolella. Kun näytti siltä, ettei yleisillä työmarkkinoilla päästäisi ratkaisuihin ennen helmikuun loppua, johon mennessä maataloustuloratkaisu tulisi tehdä, päädyttiin poikkeuksellisesti kaksiosaiseen maataloustuloratkaisuun kevään 1983 aikana. Lain mukaiseen helmikuun loppuun mennessä pystyttiin selvittämään vain kustannuskompensaatio, jota varten maatalouden hintaneuvottelukunta tekee laskelman. Tämä laskelma päättyi 466.5 milj. mk:n suuruiseen kustannusten kompensatiotarpeeseen. Sen lisäksi edelliseen hintaratkaisuun oli liittynyt indeksiehto, jonka perusteella maataloustuloa tuli nostaa 8.7 milj. mk. Molemmat summat siirrettiin tavoitehintatuotteisiin maaliskuun alusta alkaen.

Taulukko 8. Kevään 1983 hintaratkaisujen (1.3. ja 1.4.) kustannuslaskelma.

	Syksyn 1982 taso, milj. mk	Kevään 1983 taso, milj. mk	Muutos %
Tuotto			
Tavoitehintatuotteet	12.808,6	12.808,6	
Muut tuotteet	1.428,5	1.558,4	9,1
Vuokratulot	482,6	487,2	
Jälkitilit	429,9	429,9	
Tuki yhteensä	1.762,4	1.782,4	
Yhteensä	16.912,0	17.066,5	
Kustannukset			
Tarvikekustannus	7.720,8	7.672,0	5,5
Palkkakustannus	404,3	432,2	6,9
Kone- ja kalustokustannus	2.739,0	2.986,2	9,0
Rakennuskustannus	935,2	982,2	5,0
Vuokramenot	381,9	388,0	1,6
Muut menot	689,7	641,9	-6,9
Yhteensä	12.420,9	13.102,5	5,5
Maataloustulo	4.491,1	3.964,0	
Muutos perustasosta		527,1	

Taulukko 9. Kevään tuloratkaisun tuotto- ja kustannuslaskelma.

	Milj. mk
Kustannusten nousu	+681.6
Tuoton nousu	-154.5
Tavoitehintojen ylitys v. 1981, palautus	-163.1
Tavoitehintojen alitus v. 1982	+102.5
Tuotto- ja kustannuslaskelman mukainen korotustarve	466.5
Tuotto- ja kustannuslaskelma	466.5
Indeksihyvitys	8.7
Maataloustulon korotus	500.5
Syksyn ratkaisuisista	47.1
	1022.8

Varsinaista tulonkorotusta ei siis helmikuun aikana pystytty sopimaan vaan neuvottelu jäi myöhemmin tehtäväksi. Tosin muilla työmarkkinoilla päästiin sopimuksiin jo maaliskuun aikana ja niin myöskin maataloustulon osalta voitiin tehdä lopullinen ratkaisu jo maaliskuun aikana ja lopulliset uudet tavoitehinnat voitiin saattaa voimaan jo huhtikuun ensimmäisestä päivästä alkaen.

Kustannusten nousu oli keskimäärin noin 5.5 % eli hieman enemmän kuin yleinen inflaatio. Nopeimmin nousivat kone- ja kalustokustannus (9 %) ja rehujen hinnat (7 %). Muiden tuotantopanosten osalta hintakehitys oli suhteellisen tasainen.

Maataloustulon korotus oli 500.5 milj. mk. Kokonaisuudessaan kevään maataloustuloratkaisujen loppusumma muodostui 975.7 milj. mk suuriseksi. Tästä ohjattiin tavoitehintoihin 868.7 milj.mk ja hintapoliittiseen tukeen 78.0 milj. mk. Tämän lisäksi sovittiin rukiin tuotannon elvyttämiseksi maksettavaksi rukiin kylvöpalkkiota 400 mk hehtaaria kohti, mikä teki yhteensä 25 milj. mk. Lisäksi viljelijät osallistuivat 4 milj. mk:lla lomakustannuksiin. Tavoitehintojen korotukset menivät varsin tasaisesti kaikille tuotteille. Lisäksi otettiin kevään ratkaisussa ennakkona huomioon viljan hintojen korotukset, jotka tulivat voimaan elokuun alussa. Rukiin ja vehnän hinnan korotuksiin varattiin 6 p/kg

ja rehuviljan hintoihin 4 p/kg. Tämä on varsin perusteltu toimenpide. Viljanviljelijät tietävät tällöin, minkä suuruisen tuottajahinnan he voivat saada viljan viljelystä, ja siten he voivat suunnitella tarpeeksi ajoissa kevätkauden kylvönsä.

Uutena piirteenä hintajärjestelmässä on se, että viljojen osalta siirryttiin tilahintoihin. Aikaisemmin viljojen tavoitehinnat oli määritelty Valtion viljavaraston tukkuostohintoina, minkä takia viljelijäin saama hinta poikkesi hieman alaspäin tästä hinnasta. Toisaalta ei voitu myöskään täysin tarkkaan seurata viljelijän saamaa hintaa, kuten muiden tuotteiden osalta on asianlaista.

Tasainen tavoitehintojen korotus on merkinä siitä, että päätöksentekijät katsovat tavoitehintojen olevan oikeassa suhteessa keskenään. Tähän ratkaisuun on päädytty myöskin kustannuslaskelmien avulla. Maatalouden taloudellisessa tutkimuslaitoksessa on jo pitemmän aikaa tehty tuotanto-suunnittaisia kustannuslaskelmia, joista käy ilmi eri tuotantosuunnissa tapahtunut kustannuskehitys. Ne voivat poiketa varsin paljonkin toisistaan. Tällä hetkellä kuitenkin näyttää siltä, että kustannuskehitys on lähes tulkoon samansuuruinen kaikissa tuotantomuodoissa. Tosin voidaan olettaa, että tuottavuuskehitys on hieman erilainen eri tuotantomuodoissa, mikä pitäisi myöskin ottaa huomioon tarkassa tuotannonohjauksessa. Voidaan esim. todeta, että kananmunien tavoitehinta on noussut viime vuosina varsin tasaisesti yleisen inflaatiokehityksen mukana ja tuloskin on tavallaan nähtävissä: kananmunien tuotanto on kääntynyt epätoivottuun nousuun.

6.2. Syksyn 1983 hintaratkaisu

Syksyn hintaratkaisun yhteydessä kompensoidaan vain kustannusten nousu. Lisäksi on otettava huomioon, että tämän ratkaisun yhteydessä ei oteta huomioon pääomakustannusten nousua, mikä kompensoidaan vain kerran vuodessa kevään ratkaisun yhteydessä. Syksyn ratkaisussa otetaan huomioon tuoton osalta vain jälkitileissä tapahtunut muutos. Näitä jälkitilejä maksavat osuusmeijerit ja osuusteurastamot taloudellisen tuloksensa perusteella ja maidon osalta ne ovat jo muodostuneet varsin korkeiksi eli ovat keskimäärin noin 15 p/l eli noin 8 % tavoitehinnasta.

Taulukko 10. Syksyn 1983 hintaratkaisun kustannuslaskelma.

	Kevään 1983 taso, milj. mk	Syksyn 1983 taso, milj. mk	Muutos %
Tuotto			
Tavoitehintatuotteet	13.724,5	13.724,5	
Muut tuotteet	1.558,4	1.558,4	
Vuokratulot	487,2	487,2	
Jälkitilit	429,9	493,8	14,9
Tuki yhteensä	1.860,4	1.860,4	
Yhteensä	18.060,4	18.124,3	0,4
Kustannukset			
Tarvikekustannus	7.676,8	7.935,7	3,4
Palkkakustannus	432,2	455,1	5,3
Kone- ja kalustokust.	2.986,2	3.015,1	1,0
Rakennuskustannus	982,2	998,7	1,7
Vuokramenot	388,0	415,4	
Muut menot	641,9	642,5	
Yhteensä	13.107,3	13.462,5	2,7
Maataloustulo	4.953,1	4.661,8	
Muutos perustasosta		291,3	

Ratkaisun osat:

	Milj. mk
Kustannusten nousu	355,2
Tuoton lisäys	-63,9
Keväällä tehty viljojen hinnankorotus	-47,1
Loma- ja sijaisapu	-9,0
Yhteensä	235,2

Kustannusten nousu oli yhteensä 355.2 milj. mk, mutta kun jälkitilien nousu 63.9 milj. mk ja kevään viljanhintapäätökset 47.1 milj. mk vähennettiin tästä summasta, jäi jaettavaksi syyskuun alussa vain 244.2 milj. mk eli noin 1.4 % kokonaistuoton määrästä. Kustannuskehitys oli siis varsin vähäinen puolivuotiskaudella. Suurimman erän muodostivat ostorehut eli noin 3/4 koko korotustarpeesta. On todettava, että nestemäisten polttoaineiden hinnat alenivat, minkä takia myöskin korotustarve pieneni.

Taulukko 11. Tavoitehinnat vuosina 1981-1983.

		1.9.81	1.3.82	1.9.82	1.3.83	1.4.83	1.9.83
Ruis ¹⁾	p/kg	187,00		207,00			220,70
Vehnä ¹⁾	"	172,00		190,00			204,80
Rehuohra ¹⁾	"	128,00		142,00			151,00
Rehukaura ¹⁾	"	119,50		133,50			141,50
Maito ²⁾	p/l	171,90	182,90	188,90	197,20	202,70	205,70
Naudanliha ³⁾	mk/kg	19,44	20,44	20,73	21,56	22,01	22,31
Sianliha	"	12,31	13,01	13,14	13,68	13,98	14,18
Kananmunat	"	8,20	8,75	8,88	9,23	9,46	9,60
Lampaanliha ⁴⁾	"	22,30	23,40	23,80	24,80	25,30	25,30

1) Alkaen 1.8. Hinnat ovat syksystä 1983 alkaen tilahintatasolla. Vastavat hinnat 1.9.1982 ovat: ruis 202,70, vehnä 185,80, rehuohra 138,00, rehukaura 129,50.

2) Maidon lisähintaa on maksettu seuraavasti:

1.9.1981 alkaen	15 p/l	200 000 l:aan asti
1.3.1982 alkaen	16 p/l	"
1.4.1983 alkaen	15 p/l	"

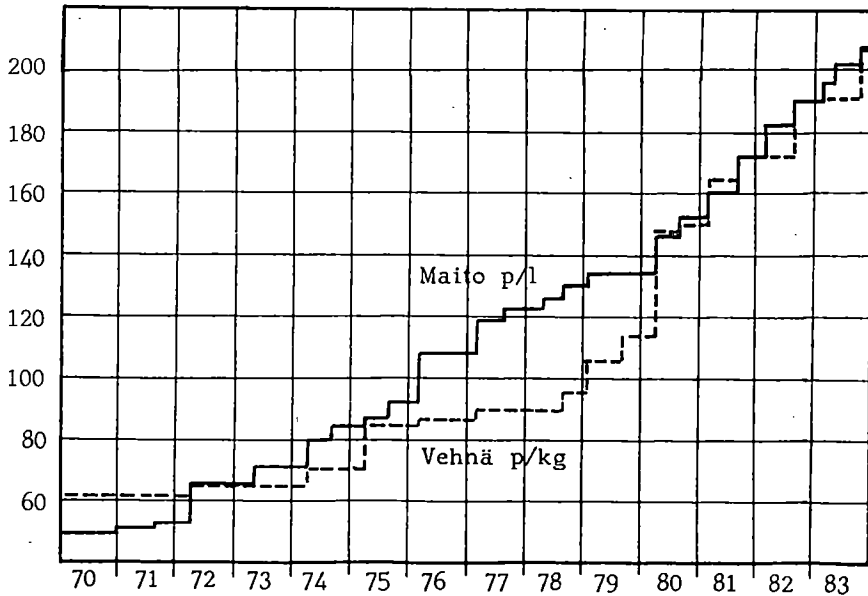
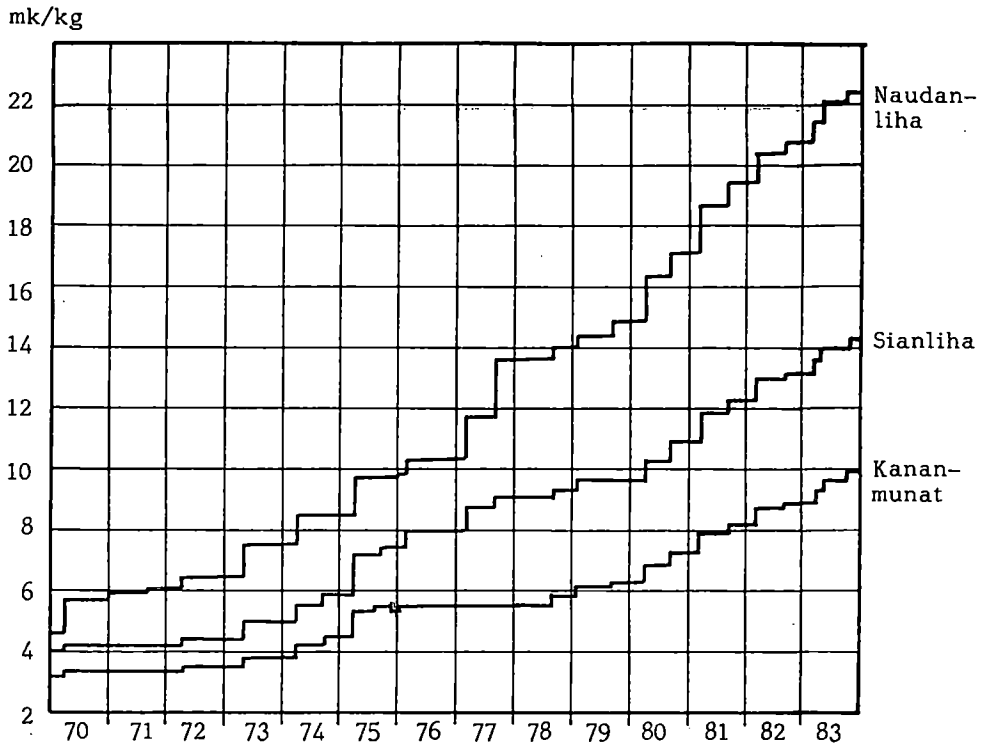
sekä lisäksi

1.3.1981 alkaen	9,8 p/l	30 000 l:aan asti
1.9.1981 alkaen	10,5 p/l	"
1.9.1983 alkaen	11,5 p/l	"

3) Naudanlihan tuotantopalkkiota on maksettu seuraavasti:

Aika	Sonni	Sonni	Hieho	Hieho
	160-210 kg mk/kg	Yli 210 kg mk/kg	130-160 kg mk/kg	Yli 160 kg mk/kg
1.9.1981 alkaen	1,50	2,50		2,50
1.3.1982 alkaen	1,90	2,90	1,00	2,90

4) Lampaanlihan tuotantopalkkiota on maksettu 1.9.1981 alkaen 2,50 mk/kg, ja 1.3.1982 alkaen 2,90 mk/kg ja 1.9.1983 alkaen 3,20 mk/kg.

Kuvio 6. Eräiden maataloustuotteiden tavoitehinnat vuosina 1970-83.

Korotussummasta ohjattiin 23.7 milj. mk hintapoliittiseen tukeen ja 211.5 milj. mk tavoitehintatuotteisiin sekä lisäksi 9.0 milj. mk vuosiloma- ja sijaisapujärjestelmän rahoitukseen. Korotus ohjattiin kokonaisuudessaan kotieläintuotteisiin ja maidon, naudanlihan, sianlihan ja kananmunien tavoitehinnat nousivat keskim. 1.4 %. Lisäksi ratkaisuun sisältyi lampaanlihan tuotantopalkkion korottaminen 30 p/kg. Maidon lisähinta nousi 1.9. alkaen 1 p/l 30 000 litraan saakka. Täten maidon lisähinta on 26.5 p/l aina 30 000 litraan saakka ja 30 000-200 000 litran välillä 15 p/l, minkä jälkeen lisähintaa ei makseta lainkaan.

Kokonaisuudessaan maataloustuotteiden tavoitehintoja korotettiin vuoden aikana 8.5 % ja aluetukea ja pinta-alalisiä 10.9 %. Tämän perusteella voidaan arvioida, että maatalouden tuottajahinnat nousevat inflaatiokehitystä vastaavasti ja mahdollistavat siis varsin hyvän tulokehityksen maatalouden osalta.

7. Tulokehitys

Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen (MTTL) laatima kokonaislaskelma (liitetaulukot 6 ja 7) perustuu pääasiassa kalenterivuositaiseen rahaliikenteeseen eli siis tuotannosta saatuihin tuloihin ja tuotantopanoksista maksettuihin kustannuksiin. Kone-, kalusto- ja rakennuskustannukset lasketaan kuitenkin pääomakustannusten osalta poistoina eikä varsinaisina ostoina tai rakentamiskustannuksina. Kokonaislaskelmasta saatava maataloustulo on siis varsin lähellä verotettavaa kokonaistuloa. Poistot arvioidaan kuitenkin MTTL:n laskelmassa eri lailla kuin verotuksessa, eikä tilojen omien maataloustuotteiden kulutusta lasketa verotettavaan tuloon.

Kansantulotilastosta on saatavissa myös viljelijäin tuloa osoittava suure, maatalouden yrittäjätulo. Se poikkeaa maataloustulosta eniten siinä suhteessa, että tuotto- ja kustannuserät ajoitetaan tuotantotapahtuman eikä myynti- tai ostohetken mukaan kuten MTTL:n laskelmassa. Näin ollen nämä kaksi tuloindikaattoria, maataloustulo ja maatalouden yrittäjätulo poikkeavat jossain määrin toisistaan, mistä tietenkin aiheutuu ajoittain sekaannusta. Tutkimuslaitoksen laatimaa kokonaislaskelmaa käytetään kuitenkin mm. maataloustuloneuvottelujen kustannus- ja

tuottolaskelman pohjana ja hintaratkaisujen vaikutuksia voidaan siten parhaiten tutkia MTTL:n kokonaislaskelman perusteella. Tämän takia on myös perusteltua laskea kyseistä kokonaislaskelmaa. Molemmat laskentaviranomaiset (Tilastokeskus ja MTTL) ovat keskenään yhteistyössä ja käyttävät osittain hyväkseen toistensa tilastoja.

Liitetaulukkoissa 6 ja 7 on kokonaislaskelma annettu yksityiskohtaisesti vuoteen 1982 saakka. Taulukossa 12 on sen sijaan annettu myös alustava arvio maataloustulon kehityksestä vuonna 1983. Sen laskemiseen on jouduttu käyttämään monia ennusteita ja arvioita ja lopullinen laskelma, joka valitettavasti valmistuu vasta parin vuoden kuluttua, voi poiketa nyt tehdystä arviosta melkoisestikin. Tuottolaskelma voidaan laatia tyydyttävästi, mutta kustannuspuolella on monta erää, joiden osalta voi tulla huomattavia korjauksia. Virheet voivat joko eliminoida toisiaan mutta myös kasaantua maataloustuloon, joka on tuoton ja kustannusten erotus ja vain noin neljännes kokonaistuotosta. Suhteellinen virhe (esim. prosentuaalinen kasvu) on siis suurimmillaan maataloustulon kohdalla.

Maataloustulo kasvoi ennakoarvion mukaan 34 %. Hyvät satovuodet 1982 ja 1983 vaikuttivat siis hyvin voimakkaasti maatalouden harjoittajien tulokehitykseen. Tuotanto kasvoi edellisvuoteen verrattuna määrältään noin 9 %. Varsinkin viljan kauppaan tullut määrä lisääntyi runsaasti (57 %). Hyvä sato näkyy myös ostorehujen käytön huomattavana

Taulukko 12. Maataloustulon kehitys vuosina 1975-83, milj. mk ja indeksinä.

	Kokonais- tuotto	Kokonais- kustannus	Maatalous- tulo	Indeksi
1975	8.091,2	4.991,9	3.099,3	100,0
1976	9.261,0	5.762,7	3.498,3	112,9
1977	9.967,0	6.231,0	3.736,0	120,5
1978	10.233,1	7.191,8	3.041,3	98,1
1979	11.105,5	8.185,4	2.920,1	94,2
1980	13.118,4	9.714,1	3.404,3	109,8
1981	14.729,3	11.221,6	3.507,7	113,2
1982	17.587,4	12.795,9	4.791,5	154,6
1983 ^e	20.083,7	13.675,2	6.408,5	206,8

alenemisena (-16 % määrältään). Lannoitteiden ostot lisääntyivät kalenterivuonna 6 %, mutta koska hinnat nousivat vain vähän (2 %), lannoituskustannus nousi samaa vauhtia kuin yleensä kustannukset (8 %). Kaiken kaikkiaan kustannusten volyyymi laski 2 %.

Tuottajahinnat nousivat vuositasolla 6.6 % ja tuotantopanosten hinnat 8.5 %. Kun tuotannon määrä kasvoi 9 %, mutta tuotantopanosten käyttö aleni 2 %, on hyvä tulokehitys helposti ymmärrettävissä. Vuoden 1983 sato oli poikkeuksellisen hyvä, joten sen tulee näkyä myös tulokehityksessä niin vuonna 1983 kuin vielä vuonna 1984. Vuoden 1981 katastrofille on nyt saatu korvaus. Maatalous on päässyt jälleen jaloilleen ja pystyy nyt rakentamaan tulevaisuuttaankin.

Pitkällä aikavälillä on maatalouden kustannusrakenteessa tapahtunut varsin voimakkaita muutoksia (vrt. liitetaulukko 7). Ennen muuta väkirehujen käyttö lisääntyi voimakkaasti 1970-luvun loppupuolella. Syynä on osittain maatalouden erikoistuminen: osa tiloista tuottaa viljaa, osa kotieläintuotteita ostorehun turvin. Osittaisena syynä voisi olla nykyaikainen ruokinta, joka edellyttää hyvin suunniteltua rehukoostumusta. Se onnistuu parhaiten ostorehujen avulla.

Toinen tyypillinen kustannusrakenteen muutos on konekustannuksen nousu. Vastaavasti on sekä oman työn että myös palkkatyön käyttö vähentynyt. Lannoitteiden käytössä ei ole nähtävissä viimeisten 10 vuoden aikana yleistä lisääntymistä. Vuosittaiset vaihtelut ovat kuitenkin melkoiset ja korreloivat selvästi myös satovaihtelujen kanssa.

III MAATALOUSPOLITIikkaA

8. Ylituotannon vuosi

Ylituotanto puhutti eniten maatalouspolitiikan tekijöitä ja harrastajia vuonna 1983. Muut asiat jäivät selvästi sen varjoon. Pitkin vuotta jouduttiin muuttamaan lakeja ja asetuksia, joiden avulla kerätään vientimaksuja. Vuoden lopulla tehtiin periaatepäätöksiä tilanteen korjaamiseksi ja osa ehdotuksista ehdittiin käsitellä jo eduskunnassakin.

Kevään maataloustuloratkaisun jakaminen kahteen osaan, ensin kustannuskompensatioon maaliskuun alusta ja tulokorotukseen huhtikuun alussa, aiheutti jossain määrin polemiikkaa, sillä tällaista menettelyä ei laki mainitse. Eräät osapuolet pitivät sitä varsin arveluttavana, koska se heidän mielestään paransi maatalouden asemaa neuvotteluissa. Saihan maatalous mahdollisuuden venyttää neuvotteluja, kun kuitenkin kustannusten nousu oli jo kompensoitu. Voidaan kuitenkin sanoa, ettei menettelystä ollut juuri hyötyä maataloudelle. Jäihän tulokorotus saamatta jo maaliskuun alusta alkaen, joten ainakin yhden kuukauden osalta maatalous kärsi tappiota. Toisaalta voidaan sanoa, että julkinen valta voi venyttää neuvotteluja ilman että mitkään sanktiot uhkaisivat sitä.

Maatalouden markkinointimaksut, jolla nimellä maatalouden osuutta vientisubventioista kutsuttiin vielä vuonna 1982 (uusi laki puhuu vientikustannusmaksuista), olivat noin 130 milj.mk vuonna 1982 mutta vuonna 1983 arvion mukaan noin 300 milj. mk. Ennen muuta maidontuotannon kasvu, josta kuitenkin suuri osa oli paluuta normaalille tuotostasolle huonon vuoden 1981-82 jälkeen, aiheutti päänvaivaa. Tuotannonrajoitus tuli jälleen ajankohtaiseksi. Kaksihintajärjestelmästä eli tilakohtaisesta kiintiöinnistä ryhdyttiin puhumaan vakavasti. Toimenpiteitä valmistelemaan asetettiin työryhmä, joka saikin valmiiksi ehdotuksensa maatalouspoliittiseksi ohjelmaksi. Sitä käsitellään lyhyesti luvussa 12.

9. Tuotannon sääätely

Tuotannon rajoittamisella ja ohjauksella on edelleen ollut keskeinen asemaa niin tuotantopolitiikassa kuin koko maatalouspolitiikassakin. Mitään varsinaisesti uusia toimia ei kuitenkaan otettu käyttöön kuluneen vuoden aikana, ainoastaan vientikustannusmaksuja jouduttiin korottamaan. Seuraavassa on luotu lyhyt katsaus eri toimenpiteisiin vuonna 1983.

Tuotannonrajoittamista varten säädettiin vuonna 1983 puitelaki, johon perustuen valtioneuvosto voi asetusteitse päättää eri toimista. Koska tuotanto on ylittänyt tuotantokatot, kaikki toimet tähtäävät viljelijöiden osuudeksi jäävän markkinointirasituksen pienentämiseen. Tavallaan on siis kyse viljelijöiden tulotason nostamisesta, sillä tuotantokaton ylittävä tuotanto alentaa tuloa alhaisen vientihinnan takia. Maailmanmarkkinahinta ei peitä edes juoksevia kuluja.

9.1. Tuotannon rajoitus

Pellonvarausjärjestelmän piirissä oli vuoden 1983 puolivälissä vielä 67 000 ha. Korvaus on porrastettu alueittain ja se oli 225-380 mk/ha. Pakettipeltojen purkamista on hieman nopeutettu. Mikäli pelto otetaan maatalouskäyttöön, voi loppuajan (1-2 vuoden) korvauksen saada etukäteen. Sillä on kuitenkin ollut vain vähän merkitystä. Peltojen paketoitikorvaukset loppuvat vuoteen 1989 mennessä.

Maidontuotannon bonusjärjestelmää jatkettiin myös vuonna 1983. Mikäli tuotantoa vähennetään ainakin 25 %, (tai 10 000 litraa vuodessa) saa viljelijä korvausta tuottamatta jättämisestä 65 p/l. Järjestelmän piirissä on noin 20 600 lehmää ja vastaava maitomäärän alennus on vuositasolla vajaa 100 milj. litraa.

Sikatalouden vähentämissopimukset otettiin käyttöön vuonna 1983. Ne koskevat sekä lihan- että porsastuotantoa. Korvaus on 15-20 % tuotannon arvosta (eräin rajoituksin). Sopimuksia on runsaat 400 ja tuotantovaikutus vuositasolla noin 6.5 milj. kg ja runsaat 100 000 porsasta.

Kananmunientuotannon rajoittamiseen on ollut käytettävissä kaksi menetelmää: tuotannon keskeyttämissopimukset ja haudontojen rajoitukset. Mikäli kanatalouden harjoittaja luopuu tuotannosta 18 kuukauden ajaksi ja myy kanat teuraaksi, saa hän korvausta 25 mk/kana. Noin 244 000 kanaa on poistunut tuotannosta tämän järjestelmän turvin. Tuotantovaikeus on vajaa 4 milj.kg vuodessa. Haudonnoista säädettiin, että ne saivat olla samalla tasolla kuin vuonna 1982. Näistä toimista huolimatta tuotanto kasvoi vuonna 1983 ja saman kehityksen ennustetaan jatkuvan myös vuonna 1984.

Tuotannonrajoitustoimiksi voidaan laskea myös uusien tuotantoyksiköiden perustamisen luvanvaraisuus, jos tilat ovat suurempia kuin annetut rajat. Yli 200 sikapaikan sikalan, yli 1000 kanan kanalan, yli 30000 linnun broilerikanalan ja yli 20 lypsylehmän tai yli 120 naudan navetan perustamiseen tarvitaan maatilahallituksen lupa. Paikallisviranomaisen lupa tarvitaan yli 100 paikan sikalan ja 500 kanan kanalan perustamiseen. Luvan ehtona on että sianlihan ja kananmunan tuotannossa saadaan omalta tilalta vähintään 1/3 rehusta ja maidon ja naudanlihan tuotannossa vähintään puolet. Tämä menettely tuli voimaan vuonna 1982. Vuoden 1983 loppupuolella sai lupia myöntää vain sukupolvenvaihdoksen yhteydessä.

Vientikustannusmaksuilla tulisi olla myös tuotantoa rajoittava vaikutus. Maidon osalta vientikustannusmaksu oli 1 p/l 1.1.-30.4., 5 p/l 1.5.-30.6. ja 7.5 p/l 1.7. alkaen, mikä on edelleen voimassa vuoden 1984 alusta lukien. Sianlihan vientikustannusmaksu oli 5 p/kg 1.1.-30.4. ja 25 p/kg vuoden loppuun. Vuoden 1984 alusta lukien se on 15 p/kg.

Vientimaksuosuutta kerätään myös lannoiteverona ja rehuseosverona. Lannoitevero oli 6 p/kg 1.7. asti, mistä lähtien se nousi 10 p:iin/kg. Veroa kerätään edelleen saman suuruisena kulumassa olevan lannoitevuoden loppuun. Rehuseosveroa kannettiin 2 p/kg vuoden 1983 alusta toukokuuhun asti, jolloin se nostettiin kananrehujen osalta 12 p:iin ja muiden rehujen osalta 8 p:iin kilolta. Kesäkuussa vero nousi kananrehuilta 16 p:iin/kg ja muilta rehuilta 12 p:iin/kg. Vuoden 1984 alusta lukien kananrehuseosvero korotettiin 20 p:iin/kg.

Perityt maksut eivät olleet riittävät, vaan rästä siirtyi vuodelle 1984 noin 130 milj. mk. Ongelma pahenee edelleen, sillä on arvioitu, että viljelijöiltä tulisi kerätä vientikustannusmaksuja vuonna 1984 noin 670 milj. mk (yli 10 % maataloustulosta).

Vientikustannusmaksut ovatkin juuri se tekijä, joka eniten pakottaa maataloutta tuotannon rajoittamiseen. Vuoden 1983 ylituotanto yli kattojen oli arvoltaan noin 750 milj. mk. Siitä seurasi siis 420 milj. mk:n vientikustannusmaksut. Loppuosa eli 330 milj. mk jäi korvaukseksi kaikista kustannuksista. Voidaan helposti arvioida, että se ei peitä edes juoksevia kustannuksia (lannoite-, rehu-, polttoaine yms.), joten ylituotannosta tuli viljelijöille pelkkää tappiota.

9.2. Tuotannon ohjaus

Hintapolitiikalla ohjataan pääasiassa tuotantoa tuotteesta toiseen, mutta sen lisäksi julkisella vallalla on ollut käytettävissään laki maataloustuotannon ohjaamisesta. Sen tarkoituksena on tukea siirtymistä mm. maidontuotannosta muihin tuotantomuotoihin, joko kokonaan kasvinviljelyyn tai naudanlihan tuotantoon. Tuotantosuunnan muutossopimuksen tehnyt viljelijä saa korvausta tietyn järjestelmän (aikaisemman tuotannon) mukaan.

9.3. Tuotannon tukeminen

Huolimatta siitä, että ylituotantoa pyritään rajoittamaan monin keinoin, valtiovalta on toisaalta jossain määrin tukenut tuotantoa, ennen muuta naudan- ja lampaanlihantuotantoa. Toimien perustana on arvio siitä, että lypsylehmien lukumäärän alentuessa naudanlihantuotantoon on käytettävissä yhä vähemmän eläimiä ja siten tuotantokin on vaarassa alentua niin, että lopulta voidaan joutua pysyvään tuontiin. Teuras-painoja on kuitenkin vielä mahdollisuus nostaa.

Tuotannon tehostamiseksi on kehitetty naudanlihan tuotantopalkkiojärjestelmä. Tavoitehinta koskee nykyisin perustasossaan vain alle 160 kg teuraspainoa. Sen ylittävältä osalta maksetaan palkkiota taulukossa

11 esitetyn alaviitan 3 mukaisesti. Keskimäärin tämä tuki oli vuonna 1983 noin 1.65 mk/kg kaikkea tuotettua lihaa kohti (eli se tulee tavoitehinnan päälle).

Lampaanlihan tuotantopalkkio (keskimäärin noin 2.60 mk/kg) koskee yli 12 kilon teuraita, ja senkin tarkoituksena on nostaa tuotantoa.

Naudanlihantuotannon lisäämiseen ja samalla maidontuotannon alentamiseen pyritään myös ns. emolehmäpalkkiolla. Viljelijälle maksettiin vuonna 1983 palkkiota 850 mk/lehmä, mikäli hän sitoutui pitämään vähintään 2 lehmää teuraaksi kasvatettavien vasikoiden maitoruokintaa varten sekä olemaan myymättä tilalta maitoa ja vasikoita tai lehmiä maidontuotantoon. Vuonna 1983 oli noin 8000 lehmää tämän ohjelman puitteissa.

Naudanlihaa on jouduttu viemään viime vuosina. Tuotanto on kasvanut odotettua enemmän teuraspainojen kasvun takia. Toisaalta lehmien lukumäärä ei ole pudonnut niin nopeasti kuin on ennustettu. Tuotannon kasvulla on kuitenkin selvät biologiset rajansa. Tilanne ei voine enää juuri pahentua, vaan pikemminkin parempi tasapaino on odotettavissa tulevaisuudessa, sillä maidontuotantoa on ilmeisesti rajoitettava nykyisestä tasosta.

Tuotannon tukitoimiin kuuluu leipäviljan tuotannon lisäämiseen tähtäävä pinta-alan perusteella maksettu tuki. Vuonna 1983 oli rukiinviljelyn palkkio 400 mk/ha. Vehnän viljelyä ei enää tuettu kuten vuonna 1982.

Mainittakoon vielä, että alueellisesti tuetaan jossain määrin viljanviljelyä. Rehuviljasta maksettiin tukea 170 mk/ha maan pohjoisissa osissa.

Lopuksi voi vielä todeta, että tuotannon tukeminen on eräässä mielessä kuitenkin tuotannon ohjausta. Viljelyala ei ole tuen johdosta kasvanut, vaan se on pikemminkin hieman alentunut. Kotieläintuotanto perustuu pääasiassa kotimaiseen rehuun, koska normaalitilanteessa sallitaan vain rajoitettu valkuaisen tuonti. Niinpä yhden tuotteen tuotannon lisääminen vähentää samalla jotain toista tuotetta. Tuotannon kasvun mahdollistavat siis vain korkeammat hehtaarisadot.

10. Investointipolitiikka

10.1. Yleistä

Maatalouden bruttoinvestoinnit olivat vuonna 1982 yht. 3600 milj. mk. Se jakautuu seuraavasti: maan perusparannukset (salaojitus, yms) 250 milj.m, koneet ja laitteet 2670 milj.m ja rakennukset 670 milj.m.

Rahoitusmahdollisuudet säätelevät investointeja. Käytettävissä ovat tietenkin tilan omat varat, joista metsätulot ovat usein merkittävä lähde. Ulkopuolinen rahoitus saadaan a) tavallisista rahalaitoksista markkinakorkoon tai julkisen vallan tukemaan korkoon (korkotukilainat) tai b) julkisen vallan ylläpitämästä kehittämisrahastosta.

Investointipolitiikka tarkoittaa maassamme ennen muuta yleistä rakennepolitiikkaa tukevaa toimintaa. Sen tavoitteena on niin maatalouden sisäisen kuin ulkoisenkin rationalisoinnin edistäminen. Erityisenä yleiskohteena voidaan mainita kehitysalueiden maatalouden tukeminen. Varsinkin kehittämisrahaston lainat menevät pääasiassa kehitysalueille.

Investointien tukeminen ei sovi erikoisen hyvin yhteen tuotannonrajoittamisen kanssa. Uusien navetoiden, sikaloiden ja kanaloiden rakentaminen on kyseenalaista ylituotannon jatkuvasti kasvaessa. Maatalouden rakennetta on kuitenkin jatkuvasti uusittava, jotta tuotantorakenne olisi aina ajanmukainen ja nykyaikaisen tehokas. Sukupolven vaihdoksen yhteydessä investoinnit tulevat ennen muuta eteen, mutta muulloinkin tuotantokapasiteettia on uusittava.

10.2. Julkisen vallan tuki

Valtion halpakorkoisesta lainoituksesta vastaa Maatilahallituksen alainen maatalouden kehittämisrahasto, joka saa vuosittain varoja valtion budjetista (570 milj.m vuonna 1983). Sen lisäksi rahaston saamat korot ja lainojen lyhennykset ovat käytettävissä lainoitukseen. Siten koko lainananto oli vuonna 1983 yhteensä noin 780 milj.m. Korkotukeen oli budjetissa varattu 86 milj.m.

Kehittämisrahastosta voi saada lainaa maan ostoa (515 milj. mk) ja rakentamista varten (95 milj. mk), mikäli investointi täyttää lain asettamat ehdot. Näihin ehtoihin kuuluu, että tila on elinkelpoinen, mutta ei ylitä alueittain vaihtelevia suuruusrajoja. Korkoprosentti vaihteli 2-5 %:n välillä, joissain tapauksissa 6-7 %. Maksuaika on 10-25 vuotta ja maksuvapaata aikaa eräissä tapauksissa 1-5 vuotta.

Korkotukilainojen varat tulevat yksityisestä pankkisektorista, mutta valtiolta maksaa korkotukea niin, että todellinen korko on sama kuin Kehittämisrahaston lainoissa. Näitä lainoja on myönnetty pääasiassa Etelä-Suomessa, kun sen sijaan Kehittämisrahaston lainat menevät Sisä- ja Pohjois-Suomeen. Korkotukilainoja myönnettiin vuonna 1983 aikana noin 450 milj.mk.

Investointitukeen on luettava myös ns. starttirahajärjestelmä, jota laajennettiin vuonna 1983. Nuori viljelijä (alle 35 vuotias) voi saada valtion apua (enintään 50 000 mk) ryhtyessään viljelemään perimäänsä tilaa. Tätä ohjelmaa on edelleen kehitetty niin, että vuonna 1984 on käytettävissä 61 milj. mk, millä pyritään tukemaan kaikkia nuoria aloittavia viljelijöitä.

11. Tulonjaon tasaaminen

Maatalouden sisäisten tuloerojen tasaaminen kuuluu oleellisena osana maataloustulojärjestelmään, sitä toteutetaan pääasiassa kahdella tavalla: 1) pienituloisten tukemiseksi maksetaan ns. pinta-alalisää, 2) maidon tuottajahinta on porrastettu ja 3) alueellisia tuloeroja tasoitetaan aluetuen avulla.

Pinta-alalisää maksetaan täysimääräisesti tiloille, joiden verotettava tulo jäi vuonna 1981 alle 35 000 mk:n. Pinta-alalisää maksetaan ns. jakoyksikön mukaan. Se perustuu pinta-alan ja eläinten lukumäärään ja se on suurimmillaan pinta-alan olessa 7 ha ja eläinten lukumäärän 7 jakoyksikköä (7 lypsyylehmää tai 14 mullia tai 35 sikaa). Pinta-alalisää maksetaan tiloille, joiden pinta-ala ei ylitä 18 ha Etelä-Suomessa ja 30 ha maan pohjoisimmassa osassa. Korvaus oli 510 mk jakoyksiköltä vuonna 1983 nousten kuitenkin pohjoista kohti mentäessä aina 766 mk:aan jakoyksiköltä. Pinta-alalisän merkitys korostuu siksi, että se on verovapaata.

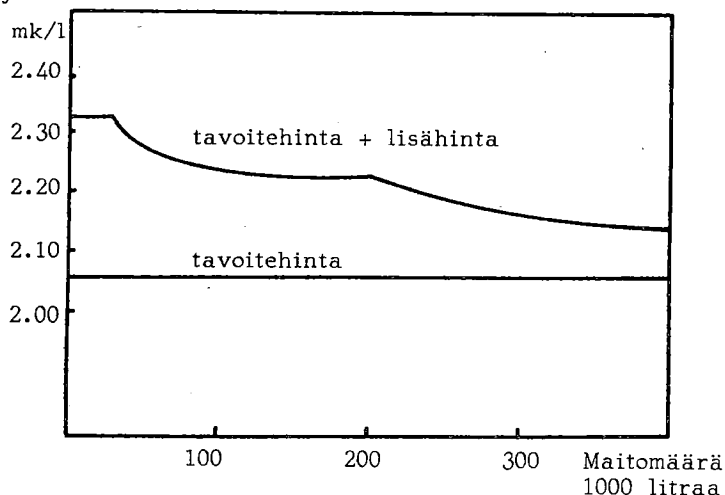
Maidon lisähinta on porrastettu niin, että se oli 26.5 p/l 30 000 litraan saakka vuoden aikana, 15 p/l tuotannon ollessa 30 000 - 200 000 litraa. Sen ylittävältä osalta ei makseta lisähintaa. Kuvio 7 valaisee keskimääräistä tavoitehintaa maitomäärän kasvaessa. Tällä on tietenkin jonkinasteinen tuloeroja tasaava vaikutus.

Alueellista tukea saavat maidon ja lihan tuottajat. Se maksetaan lisähintana tuoteyksikköä kohti. Esim. maidon aluetuki on maan pohjoisimmissa osissa 57 p/l, naudanlihan aluetuki oli 6.90 mk/kg ja sianlihan aluetuki 0.75 mk/kg. Lisäksi maksetaan maidontuotannon tukea lehmien lukumäärän mukaan.

Rehun hintaa alennetaan maksamalla erityistä alennustukea, joka voi olla jopa 45 % kustannuksista kuitenkin enintään 7200 mk/tila.

Kaikki edellä mainittu tuki on maatalouden sisäistä tukea, joka voitaisiin siirtää suoraan hintoihin. Jokaisessa hintaratkaisussa jätetään kuitenkin osa kokonaiskustannuksesta siirtämättä tavoitehintoihin, sen sijaan se maksetaan ns. hintapoliittisena tukena valtion budjetin kautta. Näin siitä tulee eräänlainen kuluttajasubventio, jonka määrä oli viimeisessä hintaratkaisussa yhteensä 1860 milj. mk eli noin 10 % koko tuotannon arvosta. Tässä samalla voidaan varsin tehokkaasti hoitaa tuloeroja.

Tuottajahinta

Kuvio 7. Maidon tuottajahinnan riippuvuus määrästä.

12. Maatalouspoliittinen ohjelmaluonnos

Pitkän aikavälin maatalouspoliittisen ohjelman laadintaa varten asetettiin vuonna 1979 parlamentaarinen maatalouden neuvottelukunta ja sille erityinen ohjelmepoliittinen valiokunta. Sen toimikausi päättyi vuoden 1983 huhtikuussa, mutta se ei saanut siihen mennessä valmiiksi mietintöään. Keväällä 1983 asetettiin kuitenkin työryhmä jatkamaan tätä tehtävää, ja se jätti mietintönsä marraskuun alussa. Vaikka tämän työryhmän esityksen tuli olla vain työpaperi myöhemmin asetettavalle toimikunnalle tai komitealle, eräitä sen esityksiä on jo viety eduskunnan käsiteltäväksi ja muutenkin on oletettavissa, että "epävirallisuudestaan" huolimatta se tulee muodostamaan pohjan lähitulevaisuuden maatalouspolitiikalle. Tämä arvio ei tietenkään sulje pois sitä mahdollisuutta (tai toivettakin), että asioita valmistellaan edelleen esim. virkamies- tai asiantuntijatasolla.

Työryhmän esitykset tuotantotavoitteiksi vuodelle 1990 perustuvat aikaisempien toimikuntien esityksiin. Maidontuotannon tavoitteena olisi periaatteessa 115 %:n omavaraisuus, mutta vastaava lehmämäärä ei takaisi riittävää naudanlihan tarjontaa. Niinpä tavoitteena pidetäänkin lehmien lukumäärän pudottamista nykyisestä 665 000:sta noin 550 000:een, jolloin maidontuotannon omavaraisuus arvioidaan olevan 124 % ja naudanlihan 100 %. Maidon kokonaistuotanto olisi tällöin 2800 milj. litraa eli noin 10 % nykyistä määrää alempi. Sianlihan osalta omavaraisuustavoitteeksi asetetaan 105 % (nykyisin omavaraisuus on noin 130 %) ja kananmunien osalta 110 % (nykyisin 160 %). Peltoalan supistamistarvetta ei kuitenkaan katsota olevan, sillä mm. öljykasvien ja vehnän viljelyalaa voidaan nostaa.

Tämän hetken ylituotanto heijastui tietenkin työryhmän esittämiin toimenpiteisiin. Se esittikin useita toimenpiteitä ongelman ratkaisemiseksi. Näistä investointien jäädyttäminen mahdollisimman vähiin yhdeksi vuodeksi on hyväksytty eduskunnassa. Yritysten perustamislupia tiukennettiin edelleen kuten kappaleessa 9.6 mainittiin. Maidontuotannon bonus-järjestelmää tehostettiin nostamalla korvaus 90 penniin litralta ja pudottamalla minimimäärä 5000 litraan vuodessa. Tämäkin ehdotus on jo käsitelty eduskunnassa. Samoin kesannointi korvausta vastaan tulee

jälleen mahdolliseksi. Kesannoitavan alan on oltava 1/4 tilan peltoalasta ja palkkio on Etelä-Suomessa 1200 mk/ha, Keski-Suomessa 1100 mk/ha ja Pohjois-Suomessa 1000 mk/ha. Kanojen teurastuspalkkio nousee 50 markkaan kanalta (ennen 25 mk) ja sopimuskaudeksi tulee 4 vuotta.

Maidontuotannon rajoittamiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön kaksihintajärjestelmä 1.9.1984 alkaen. Sen mukaan kaikki tilat saavat tuottaa vapaasti 30 000 litraa. Muilta osin lakiesitys on vasta valmisteltavana. Työryhmän esitys oli, että aikaisemman tuotannon perusteella määräytyvältä kiintiöltä maksettaisiin täysi tavoitehinta ja ylimenevältä osalta vain maailmanmarkkinahinta.

Työryhmä ehdotti myös valkuaisrehujen tuonnin vähentämiseen tähtäävien toimenpiteiden selvittämistä, voim ja margariinin hintasuhteen muuttamista (voim eduksi), luopumisjärjestelmien kehittämistä sekä elintarvikkeiden ja niiden raaka-aineiden tuonnin vähentämistä.

Vaikka työryhmän esitys onkin tehty kiireellä, se sisältää tärkeimmät maatalouspoliittiset tavoitteet ja siinä on esitetty joukko toimenpiteitä, joilla pyritään tavoitteet saavuttamaan. Esitystä ovat olleet tekemässä myös tärkeimmät osapuolet. Asioiden uudelleen lämmittely jossain toimikunnassa ei voi siis muuttaa ohjelmaa oleellisesti, joskin monia kohtia kuten tulonjakoa ja aluepolitiikkaa koskevia ehdotuksia tarvitaan vielä. Päätöksentekijät eivät ole toisaalta jääneet miettimään asioita tällä kertaa, vaan työryhmän ehdotuksia on jo ryhdytty toteuttamaan. Uuden maatalousministerin myötä ovat tulleet myös uudet otteet, joskin muuta ei enää ollut tehtävissäkään.

IV YHTEENVETO

Taloudellinen tilanne parani hieman Suomessa vuonna 1983. Bruttokansantuotteen kasvu oli noin 3 %. Vienti lisääntyi varsinkin vuoden loppupuolella ja vauhditti siten taloudellista kasvua. Työttömyys oli kuitenkin vielä 6.3 % vuonna 1983, joskin sen odotetaan alenevan vuonna 1984 noin 5.7 %:iin. Eniten huolta aiheuttaa inflaatio, joka oli 8.5 % eikä se näytä alenevan kovin paljoa vuonna 1984. Valtiontalouden alijäämäisyys on myös vähitellen vaikeuttamassa talouspolitiikan hoitoa.

Maatalous sai ennätys sadon vuonna 1983. Keskimääräinen rehuyksikkösato oli 2814 ry/ha eli korkeampi kuin koskaan aikaisemmin ja noin 12 % suurempi kuin pitkän aikavälin trendiarvo. Kokonaissato oli 5807 milj. ry, joka sekin on suurempi kuin vuonna 1976 saatu aikaisempi ennätys. Laadultaan sato oli myös erittäin hyvä. Lähes kaikkien kasvien osalta saatiin myös ennätysmäisiä hehtaarisatoja. Rehuviljan vientitarpeeksi on arvioitu vajaat 1 milj. tn.

Kotieläintuotanto kasvoi kauttaaltaan. Maidontuotanto nousi runsaat 2 %, sianlihantuotanto noin 1 % ja naudanlihantuotanto vajaat 4 %. Kananmunantuotanto pysyi entisellä tasollaan. Maitotuotteista erityisesti voin vienti lisääntyi huomattavasti. Naudanlihaa jouduttiin myös viemään paljon enemmän kuin edellisenä vuonna.

Maataloustuloneuvotteluissa sovellettiin uutta hintalakia ensi kertaa, mutta se tuskin vaikutti vielä kovin paljoa lopputulokseen. Tavoitehintoja nostettiin yhteensä 8.5 %. Aluetukea ja pinta-alalisiä nostettiin 10.9 %.

Maatalouden tulokehitys oli hyvä vuonna 1983, mihin on selityksenä kaksi peräkkäistä hyvää satoa. Alustavan laskelman mukaan maataloustulo nousi noin 34 % vuonna 1983. Markkinoille tullut viljamäärän kasvu vaikutti kaikkein eniten tulokehitykseen, mutta myös kotieläintuotannon kasvulla ja ostorehujen käytön vähenemisellä oli oma merkityksensä hyvään tulokseen. Pitkästä aikaa maatalous on päässyt kunnolla jaloilleen.

Maatalouspolitiikan hoitoon vaikutti vuonna 1983 ennen kaikkea vaikeutunut ylituotantotilanne. Maatalouden markkinointivastuu nousi 441 milj. markkaan ja kun edellisvuodesta siirtyi rästää 57 milj. mk, oli koko kerättävä määrä 498 milj. mk. Markkinoimismaksut, joita jouduttiin korottamaan vuoden aikana, eivät kuitenkaan tuottaneet niin paljon, vaan rästää siirtyi jälleen vuodelle 1984.

Selvästi yli tuotantokattojen noussut tuotanto pakotti lopulta ryhtymään voimakkaisiin toimenpiteisiin tilanteen helpottamiseksi. Keväällä asetettu työryhmä jätti ehdotuksensa marraskuun alussa ja jo ennen vuoden vaihdetta eduskunta ehti käsitellä ja hyväksyä toisessa käsittelyssä lakeja, jotka rajoittavat uusien yritysten perustamista ja tehostavat vapaaehtoisia tuotannonrajoitustoimia. Paljon puhetta aiheuttanutta maidon kaksihintajärjestelmää ei ehditty vielä saada valmiiksi, mutta sen pitäisi tulla voimaan syyskuun alusta 1984.

Lähteitä:

Maataloustilastolliset kuukausikatsaukset. Maatilahallitus.
Tilastokatsauksia. Tilastokeskus.
Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen tilastot.
Taloudellinen katsaus 1983. Valtiovarainministeriö.
Suomen säädöskokoelma.
Maataloustuottaja, vuosikerta 1982.
Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen tilastot.

Liitetaulukko 1. Eräitä hintaindeksejä.

	Tukkuhinta- indeksi	Kuluttajahinta- indeksi	Maataloustuotteiden tuottajahintaindeksi
1970	100	100	100.0
1971	105	106	103.7
1972	114	114	115.0
1973	134	127	129.4
1974	167	150	150.2
1975	189	176	188.2
1976	211	201	213.6
1977	233	226	229.4
1978	245	243	242.5
1979	266	261	257.2
1980	309	291	288.2
1981	351	326	324.5
1982 ^e	377	357	370.0
1983 ^e	400	387	394.4

Liitetaulukko 2. Maatalouden tuotantopanosten hintaindeksi alaindekseineen.

	Tuotantopanosten hintaindeksi	Tarvikehin- taindeksi	Kone- ja kalusto kustannusindeksi	Rakennuskus- tannusindeksi
1970	100.0	100.0	100.0	100.0
1971	107.9	103.6	109.2	109.2
1972	116.9	107.6	120.2	123.6
1973	135.6	122.2	133.4	155.5
1974	167.9	154.6	162.7	201.4
1975	205.9	188.4	208.3	230.2
1976	238.4	255.3	231.2	255.4
1977	273.6	267.3	258.1	281.4
1978	285.4	273.8	282.2	294.9
1979	304.3	282.8	308.7	325.6
1980	341.7	318.0	341.2	372.1
1981	394.0	384.9	374.6	400.8
1982 ^e	427.5	423.2	404.0	424.2
1983 ^e	464.0	462.4	445.8	454.6

Liitetaulukko 3. Eräitä lukuja maatalouden rakenteesta.

	Tilojen ¹⁾ määrä 1000 kpl	Tilojen ¹⁾ keski- koko, ha	Maidonlähet- täjien luku- määrä 1000 kpl	Maatalouden työvoima 1000 henk.	% koko työvoimasta
1970			190	404	19.0
1971			175	374	17.6
1972	274.4	9.31	163	339	16.0
1973	265.9	9.54	151	304	14.0
1974	258.2	9.79	140	303	13.6
1975	248.7	10.05	128	277	12.5
1976	242.7	10.26	119	244	11.3
1977	237.7	10.43	112	223	10.6
1978	232.8	10.60	104	208	10.0
1979	229.3	10.78	98	200	9.4
1980	224.7	10.96	91	200	9.1
1981	218.9	11.16	85	200	8.9
1982			78	206	9.0
1983 ^e			74	249 ²⁾	10.4 ²⁾

1) yli 1 pelto ha.

2) Tiedonkeruumenetelmä uudistettu v. 1983, tiedot ei ole vertailukelpoisia aikaisempiin.

Liitetaulukko 4. Eläinten lukumäärä kesäkuun laskennan mukaan sekä lehmien keskituotos.

	Lehmiä 1000 kpl	Keskituotos l/lehmä	Sikoja 1000 kpl	Kanoja 1000 kpl
1970	889.1	3677	1002.4	4470.9
1971	849.3	3806	1129.3	5249.0
1972	836.5	3889	1045.7	5963.7
1973	823.6	3839	1139.3	5869.0
1974	818.5	3856	1048.9	5803.2
1975	773.2	3997	1036.1	5943.3
1976	763.1	4200	1053.9	6333.2
1977	751.6	4197	1143.3	6245.1
1978	742.0	4260	1244.7	6046.4
1979	730.1	4336	1288.7	6029.4
1980	719.5	4478	1410.2	6040.7
1981	700.8	4450	1467.1	5200.2
1982	689.2	4493	1475.3	5291.5
1983 ^e	663.1	4862 (e)	1440.7	5440.4

Liitetaulukko 5. Lannoitteiden myynti (kg/ha).

	N	P	K
1969-70	58.3	27.2	40.0
1970-71	63.7	29.4	43.5
1971-72	68.5	30.5	46.5
1972-73	69.4	30.8	47.4
1973-74	78.2	33.9	52.0
1974-75	85.8	34.2	53.9
1975-76	79.6	29.5	47.6
1976-77	65.4	25.0	41.1
1977-78	69.1	25.8	43.3
1978-79	76.9	27.8	47.4
1979-80	83.3	28.0	50.2
1980-81	82.4	27.8	49.3
1981-82	78.7	26.8	47.5
1982-83	91.4	29.9	53.8

Liitetaulukko 6. Maatalouden tuotto käyvin hinnanoin, milj. mk.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982
<u>Kasvinviljelytuotto</u>						
Ruïs	97.8	63.3	82.4	148.8	121.3	67.2
Vehnä	402.4	178.4	173.0	310.9	345.8	544.3
Ohra	536.3	455.2	461.7	572.5	644.1	826.2
Kaura	244.5	177.5	200.6	308.1	350.9	488.2
Ruokaperuna	115.4	88.2	122.3	216.5	198.8	362.3
Teollisuusperuna	81.9	73.7	88.5	98.6	102.5	110.6
Sokerijuurikas	140.6	206.8	199.2	286.3	253.5	349.6
Öljykasvit	61.1	86.3	94.1	166.7	182.1	264.3
Herneet	15.2	9.9	10.3	10.3	20.1	33.7
Yhteensä	1695.2	1339.3	1432.1	2118.7	2219.1	3046.4
<u>Puutarhatuotto</u>						
Vihannekset	171.9	210.2	205.7	261.8	369.7	373.4
Juurekset	25.1	40.0	22.6	47.5	36.1	51.3
Hedelmät	27.2	30.3	42.0	40.3	46.9	30.3
Marjat	47.5	60.0	66.9	71.0	142.1	173.6
Yhteensä	271.7	340.5	337.2	420.6	594.8	628.6
<u>Kotieläintuotto</u>						
Maito	4460.2	4773.3	5176.4	5762.5	6119.2	6881.9
Naudanliha	1509.4	1548.1	1676.8	2007.8	2380.2	2588.6
Pikkukasikanliha	3.7	4.1	6.6	2.5	4.1	4.2
Sianliha	1228.2	1400.4	1543.9	1711.0	2057.9	2338.2
Lampaanliha	17.3	15.6	17.1	19.6	23.9	28.4
Hevosenliha	12.6	11.6	10.0	11.4	12.8	12.5
Siipikarjanliha	83.1	76.6	93.8	114.3	147.7	156.4
Villa	1.4	1.4	1.5	1.5	1.8	1.8
Kananmunat	462.0	440.8	486.0	577.7	674.2	764.2
Eläinten vienti	2.8	7.3	4.4	5.4	7.4	7.6
Yhteensä	7780.7	8279.2	9016.5	10213.7	11429.2	12783.8
<u>Tuet</u>						
Vilj.koonmuk.hintapol.	176.5	217.4	246.0	283.2	351.3	426.8
Lypsylehm. luvun muk.	17.2	16.8	36.8	40.5	42.6	48.4
Ostoreh.hinnanal.korv.	19.8	22.4	25.4	27.4	34.3	44.6
Yhteensä	213.5	256.6	308.2	351.1	428.2	519.8
Satovahinkojen korv.	5.9	17.5	11.5	7.9	2.3	426.8
Tuotannonmuutossop.				2.8	21.5	38.6
Naudanlihan tuot.sop.				3.6	3.2	6.1
Kananm.tuot.väh.sop.					12.0	6.0
Maidontuot.väh.sop.					19.0	23.1
Leipäviljan tuot.sop.						79.5
Rehuviljan tuot.palkk.						28.7
Tuotto yhteensä	9967.0	10233.1	11105.5	13118.4	14729.3	17587.4
Indeksi (1975=100)	123.2	126.5	137.3	162.1	182.0	217.4
Muutos edell.vuodesta %	+7.6	+2.7	+8.5	+18.1	+12.3	+19.4

Liitetaulukko 6, jatkoa. Maatalouden kustannukset käyvin hinnoin, milj. mk.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Väkilannoitteet	810.6	975.6	1059.8	1232.3	1333.9	1635.8
Maatalouskalkki	32.5	54.0	50.9	69.8	41.7	72.8
Väkirehut	1220.5	1584.3	1854.4	2416.6	3097.5	3752.4
Rehunsäilöntäaineet	50.8	64.0	76.0	86.5	95.8	93.6
Kasvinsuojeluaaineet	79.0	89.2	116.5	134.4	141.4	140.7
Työvälineet ja laitteet	54.9	57.8	66.3	77.8	85.2	92.2
Kuorittu maito	32.9	27.1	20.6	20.7	20.5	24.4
Poltto- ja voiteluaaineet	331.3	365.8	480.1	609.8	701.9	726.6
Sähkö	162.4	174.0	189.1	209.2	243.7	259.7
Ostosiemenet	163.5	215.6	229.8	237.3	274.7	378.2
Palkat	267.7	253.3	265.0	271.7	278.9	304.7
Sosiaalikustannus	108.5	102.5	107.5	112.1	118.7	135.1
Kone- ja kalustokust.	1490.3	1695.4	1956.2	2231.3	2545.4	2800.5
Rakennuskustannus	623.2	659.5	721.8	830.2	903.4	967.1
Korkokustannus	268.8	299.3	346.4	448.9	528.7	548.5
Eläinten tuonti	0.3	0.4	0.4	0.6	0.8	0.8
Yleiskustannus	533.8	574.0	644.6	724.9	809.4	862.8
Kustannus yht.	6231.0	7191.8	8185.4	9714.1	11221.6	12795.9
Indeksi (1975=100)	124.8	144.1	164.0	194.6	224.8	256.3
Muutos edell.vuodesta %	+8.1	+15.4	+13.8	+18.7	+15.5	+14.3
Tuotto	9967.0	10233.1	11105.5	13118.4	14729.3	17587.4
Kustannus	6231.0	7191.8	8185.4	9714.1	11221.6	12795.9
Maataloustulo	3736.0	3041.3	2920.1	3404.3	3507.7	4791.5
Indeksi (1975=100)	120.5	98.1	94.2	109.8	113.2	154.6
Muutos edell.vuodesta %	6.8	-18.6	-4.0	+16.0	+3.0	+36.6

Liitetaulukko 7. Maatalouden tuotto vuoden 1975 hinnoin, milj. mk.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982
<u>Kasvinviljelytuotto</u>						
Ruis	90.2	56.8	59.1	83.7	62.6	30.9
Vehnä	365.7	163.7	130.1	164.6	175.1	237.0
Ohra	472.7	402.9	385.5	388.7	346.1	384.6
Kaura	222.4	154.1	163.0	205.6	191.1	229.2
Ruokaperuna	134.8	91.5	102.7	125.6	110.6	128.2
Teollisuusperuna	70.2	66.2	71.0	68.2	60.4	55.1
Sokerijuurikas	129.4	170.0	160.9	207.9	156.2	182.5
Öljykasvit	46.7	64.5	66.2	99.7	98.4	119.0
Herne	14.9	9.3	9.3	9.3	12.8	17.8
Yhteensä	1547.0	1179.0	1147.8	1353.3	1213.3	1384.3
<u>Puutarhatuotto</u>						
Vihannekset	154.2	217.3	221.0	208.1	213.5	217.7
Juurekset	20.5	32.1	20.5	30.3	22.0	22.5
Hedelmät	23.0	22.6	33.4	28.0	39.2	22.9
Marjat	37.8	42.5	43.8	41.4	71.6	84.0
Yhteensä	235.5	314.5	318.7	307.8	346.3	347.1
<u>Kotieläintuotto</u>						
Maito	3541.0	3533.1	3553.9	3590.5	3475.3	3462.6
Naudanliha	1178.6	1177.4	1203.1	1265.5	1354.7	1299.0
Pikkuvasikanliha	3.3	3.3	5.0	1.7	2.5	2.5
Sianliha	1065.5	1173.4	1245.6	1283.6	1369.5	1401.4
Lampaanliha	13.0	10.6	10.6	10.6	11.8	13.0
Hevosenliha	10.4	8.8	7.2	7.2	7.2	6.4
Siipikarjanliha	68.2	63.0	72.5	79.9	89.9	87.3
Villa	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Kananmunat	448.3	401.1	397.4	413.2	417.4	430.5
Eläinten vienti	2.4	5.9	3.5	3.9	4.7	4.7
Yhteensä	6331.9	6377.8	6500.0	6657.3	6734.2	6708.6
<u>Tuet</u>						
Vilj.koonmuk.hintapol.	143.3	168.1	174.8	173.2	189.1	213.9
Lypsylehm. luvun muk.	14.0	13.0	26.1	24.8	22.9	24.2
Ostoreh.hinnanal.korv.	16.1	17.3	18.0	16.8	18.5	22.3
Yhteensä	173.4	198.4	218.9	214.8	230.5	260.4
Satovahinkojen korv.	4.8	13.5	8.2	4.8	1.2	213.8
Tuotannonmuutosop.				1.7	11.6	19.3
Naudanlihan tuot.sop.				2.2	1.7	3.1
Kananm.tuot.väh.sop.					6.5	3.0
Maidontuot.väh.sop.					10.2	11.6
Leipäviljan tuot.sop.						39.8
Rehuviljan tuot.palkk.						14.4
Tuotto yhteensä	8292.6	8083.2	8193.6	8541.9	8555.5	9005.4
Indeksi (1975=100)	102.5	99.9	101.3	105.6	105.7	111.3
Muutos edell.vuodesta %	0.0	-2.5	+1.4	+4.3	+0.2	+5.3

Liitetaulukko 7, jatkoa. Maatalouden kustannukset vuoden 1975 hinnoin, milj. mk.

	1977	1978	1979	1980	1981	1982
Väkilannoitteet	530.1	604.9	635.8	690.9	613.2	705.8
Maatalouskalkki	24.7	37.1	37.3	49.3	27.7	42.3
Väkirehut	858.0	1136.8	1329.8	1564.0	1631.8	1746.4
Rehunsäilöntäaineet	40.8	49.8	54.5	51.8	53.5	52.3
Kasvinsuojeluaineet	101.5	112.8	142.6	148.5	143.6	137.3
Työvälineet ja laitteet	42.1	39.5	41.0	43.4	43.1	43.7
Kuorittu maito	26.6	21.5	16.5	15.0	12.5	9.9
Poltto- ja voiteluaineet	246.6	248.2	259.7	212.1	196.3	198.1
Sähkö	153.3	157.9	166.5	166.2	165.7	165.2
Ostosiemenet	115.9	138.4	132.6	121.8	118.6	140.9
Palkat	202.1	172.7	160.6	148.5	136.5	132.7
Sosiaalikustannus	81.9	69.9	65.2	61.3	58.1	58.8
Kone- ja kalustokust.	1181.2	1206.1	1270.2	1308.8	1361.9	1396.4
Rakennuskustannus	504.1	504.1	498.1	495.6	496.1	503.4
Korkokustannus	226.8	252.6	273.4	261.1	262.1	311.2
Eläinten tuonti	0.3	0.3	0.3	0.4	0.5	0.5
Yleiskustannus	433.5	443.7	458.0	443.3	435.7	432.2
Kustannus yht.	4769.5	5196.3	5542.1	5782.0	5756.9	6077.1
Indeksi (1975=100)	95.5	104.1	111.0	115.8	115.3	121.7
Muutos edell.vuodesta %	-4.9	+8.9	+6.7	+4.3	-0.4	+5.6

